

Рецензія на дисертаційне дослідження Владислава Вячеславовича Вельгуса
«Трансформації стратегічного нарративу США стосовно російсько-української війни (2014-2025)»

Тема, поданої до розгляду дисертації В. Вельгуса «Трансформації стратегічного нарративу США стосовно російсько-української війни (2014-2025)» є актуальною з науково-політологічної точки зору і становить значний інтерес як теоретичного, так і з прикладного огляду. За сучасних геополітичних умов позиція США та стратегічне бачення адміністрації Білого Дому щодо світової системи безпеки загалом й відносно російсько-української війни набуває надважливого значення, а аналіз стратегічного нарративу (його сталості/трансформацій) урядових чинників США становить значний інтерес для вітчизняних безпекових бачень, концепцій, політики тощо.

Дисертація складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків, рекомендацій, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 306 сторінок, обсяг основного тексту – 223 сторінки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Сформульовані дисертантом основні положення та висновки проведеного дослідження є обґрунтованими. У дисертаційній роботі чітко визначена мета, на основі якої сформульовані пріоритетні завдання дослідження. Для реалізації завдань дисертантом було використано широкий методологічний інструментарій.

У дисертаційній роботі збережено логічно-послідовну дослідницьку конструкцію: довкола проблематики визначена мета, на основі мети виокремлені завдання дослідження, на основі розкриття пріоритетних завдань досягнуті достовірні висновки.

Дисертант вдало сформулював мету та завдання дисертаційного дослідження, які обумовлюють його зміст і логіку та фокусують на очікуваних результатах.

Автором дисертаційного дослідження продемонстровано належний теоретичний рівень викладання матеріалу, вміння застосовувати наукові методи

пізнання об'єктивної дійсності та аргументовано відстоювати власну наукову позицію, а також формулювати висновки.

Апробацію здійснено на обговорення в рамках 4-х наукових конференцій.

Уникаючи детально огляду позитивів дисертації, варто торкнутися певних недоліків, які потребують доопрацювання.

У розділі 2 «Трансформації офіційного стратегічного нарративу США стосовно російсько-українських відносин у довоєнний період» (2.1 Риторика США стосовно російсько-українських відносин від періоду дезінтеграції СРСР до початку російсько-української війни; 2.2. Стратегії національної безпеки США у довоєнний період) фактично йдеться про поверховий переказ загальновідомих заяв американських лідерів щодо СРСР в контексті Москва/Київ та доволі фрагментарний переказ окремих тез з опублікованих Стратегій національної безпеки США без жодної наукової новизни чи аналітики, власне, заявлених автором стратегічних нарративів, їхніх обумовленостей чи сенсових навантажень з огляду реал-політики і стратегічного погляду в контексті світової системи безпеки тощо.

Розділ 3 «Офіційний стратегічний нарратив США першого етапу російсько-української війни (2014-2022)» (3.1. Реакція США на анексію Криму та ситуацію у Донбасі адміністрації Б. Обама; 3.2 Стратегічний нарратив США першої каденції Д. Трампа; 3.3. Пошук адміністрацією Дж. Байдена стратегічної комунікативної лінії стосовно російсько-української війни) натомість сповнений переліком фреймів, виокремлених шляхом елементарного пошуку з опублікованих джерел.

Проте окрім переліку слів і словосполучень, знову ж таки, відсутній аналіз сенсових навантажень з огляду на реал-політику США, причинно-наслідкових обумовлень, аналітики міжнародного, економічного, стратегічного тощо контексту, що дає розуміння декларативної та практичної політики адміністрації США в тріаді: внутрішнє становище, міжнародне становище, російсько-український важіль. Так, наприклад, які сенсові розуміння (і чому) надають у Білому Домі щодо певних нарративів, які є важливими для України і чи (чому) вони відмінні від сенсів, які надаються тим самим нарративам в Україні.

Перелік і виїмка фреймів з заяв та СНБ не несе за собою глибокого аналізу та порівняльних аспектів не лише у зміні декларативної гранд-стратегії зовнішньої політики США, а й у їхніх практичних вагах, зокрема відносно чинної політики Білого Дому, стратегій кібербезпеки, оборонної стратегії, взаємин з рамках НАТО, AUKUS, системи міжнародної безпеки чи визначень безпекових пріоритетів, викликів і загроз для США тощо саме в контексті прямого чи побічного ставлення щодо російсько-української війни. Нагадаю, що СНБ є документом декларативно-світоглядних бачень тієї чи іншої адміністрації й не завжди відповідає реальній політиці уряду, яка корегується від поточного становища і завдань держави (так само як і публічні заяви не завжди є віддзеркаленням реал-політики тієї чи іншої адміністрації).

Подібними недоліками сповнений й Розділ 4 «Офіційний стратегічний наратив США повномасштабного періоду російсько-української війни (2022-2025)» (4.1. Стратегічний наратив США за адміністрації Дж. Байдена; 4.2 Концептуальні зміни наративу США другої каденції Д. Трампа), в якому окрім викладу окремих фактів та переліку фреймів не є наявною аналітика.

Разом з тим, вважаю такі недоліки допустимими з огляду на специфіку теми дисертації та обмеження встановленого для викладу дослідження обсягу. Виходячи з вищезазначеного вважаю, що тема, обрана для дисертаційного дослідження, є актуальною і перспективною.

Разом з тим зазначу, що вищевказані зауваження слід розглядати як побажання та рекомендації авторові дисертації.

Водночас варто підсумувати, що аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень інших авторів; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Зокрема, у дисертаційному дослідженні не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною.

Таким чином, дисертація, представлена Вельгусом Владиславом В'ячеславовичем, є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові науково-обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку української науки.

Зважаючи на викладене, можна дійти загального висновку, дисертаційне дослідження Вельгуса Владислава В'ячеславовича «Трансформації стратегічного наративу США стосовно російсько-української війни (2014-2025)» є самостійною, завершеною, методологічно новаторською та капітальною науковою працею. За актуальністю теми, рівнем наукової новизни, обґрунтованістю висновків та якістю публікацій робота повною мірою відповідає всім критеріям та вимогам чинного Порядку присудження наукових ступенів, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 052 – Політологія (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки). Її автор, Вельгус Владислав Вячеславович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – Політологія.

Доктор історичних наук,
провідний науковий співробітник
відділу політичної культури та ідеології
Інституту політичних і етнонаціональних
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

П. П. Гай-Нижник

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:

Начальник відділу кадрів
Інституту політичних і етнонаціональних
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

